

Hemşirelik Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yetkinlik Algılama Düzeylerinin Belirlenmesi

Determination of Professional Competence Perception Levels of Senior Nursing Student

Gamze ÇİNÇİNOĞLU^a, Hatice TAMBAĞ^b

^aÖğr. Gör. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye

^bProf. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye

Geliş tarihi/Date of receipt: 19/09/2024

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 12/11/2025

ÖZ

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesleki yetkinliklerini algılama düzeylerini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki araştırma, Akdeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinde 2019-2020 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 107 hemşirelik son sınıf öğrencisi ile yapılmıştır. Veriler, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelik son sınıf öğrencilerinin yaş ortalaması 20,10±1,50 ve %64,5'i kadındır. Öğrencilerin çoğunluğunun anne (%48,6) ve babasının (%38,3) öğrenim düzeyi ilköğretimdir. Öğrencilerin %41,1'i hemşirelik bölümünü kendi isteği ile tercih etmiş ve %75,7'si kendisini hemşirelik mesleğine uygun hissettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin Yetkinlik Ölçeği toplam puan ortalaması 246,85±41,20 bulunmuştur. Alt ölçek puan ortalamaları ise; “klinik biyomedikal bilim” alt boyutu için 25,46±5,11, “genel klinik beceriler” için 38,97±7,65, “eleştirel düşünme ve akıl yürütme” için 21,44±4,90, “bakım” için 35,11±6,87, “etik ve sorumluluk” için 91,55±17,19 ve “yaşam boyu öğrenme” alt boyutu için 34,29±7,28 bulunmuştur. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, hemşirelik bölümünü seçme ve mesleğe kendini uygun hissetme değişkenlerinin, mesleki yetkinlik algılama düzeylerini etkilediği belirlenmiştir (p<0,05).

Sonuç: Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesleki yetkinliklerini algılamalarının orta düzeyde olduğu ve etkileyen faktörlere göre değiştiği bulunmuştur. Bu faktörler dikkate alınarak öğrencilerin mesleki yetkinlik algılama düzeyini olumlu yönde geliştirmeleri konusunda uygulamaların planlanması sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencisi, Mesleki Yetkinlik, Yetkinlik

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine the level of perception of professional competencies of senior nursing students.

Methods: The descriptive and cross-sectional study was conducted with 107 senior nursing students studying at a state university in the Mediterranean region in the 2019-2020 academic year. Data were collected using the “Personal Information Form” and “Nursing Students’ Competency Scale”. Descriptive statistics were used in the evaluation of the data.

Results: The mean age of the senior nursing students participating in the study was 20.10±1.50 and 64.5% were female. The majority of the students’ mothers (48.6%) and fathers (38.3%) had primary school education. 41.1% of the students preferred the nursing department voluntarily and 75.7% of them stated that they felt themselves suitable for nursing profession. The mean total score of the competence scale was found to be 246.85±41.20. The mean subscale scores were 25.46±5.11 for “clinical biomedical science” subscale, 38.97±7.65 for “general clinical skills”, 21.44±4.90 for “critical thinking and reasoning”, 35.11±6.87 for ‘care’, 91.55±17.19 for “ethics and responsibility” and 34.29±7.28 for “lifelong learning” subscale. It was found that the variables of students’ ages, genders, choosing a nursing department and feeling suitable for nursing profession affected their level of perception of professional competence (p<0.05).

Conclusion: It was found that the level of perception of Professional competence of senior nursing students was moderate and varied according to the influencing factors. By taking these factors into consideration, practices can be planned to positively improve students’ professional competence perception level.

Keywords: Competency, Nursing Students, Professional Competence

ORCID Ids: GÇ: 0000-0001-5009-6643; HT: 0000-0002-0812-2489

Sorumlu yazar/Corresponding author: Öğr. Gör. Dr. Gamze Çiñinoğlu, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye

e-posta/ e-mail: gamze.yildirim@mku.edu.tr

Atıf/Citation: Çiñinoğlu G, Tambağ H. (2025). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesleki yetkinlik algılama düzeylerinin belirlenmesi. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 8(3), 302-310. doi:10.54189/hbd.1552319

GİRİŞ

Hemşirelik, sürekli olarak gelişen ve değişen durumlara uyum sağlayarak bireye bütüncül olarak bakım veren ve bireylerin tüm ihtiyaçlarını karşılayan bir meslektir. Günümüz dünyasında toplumdaki bireylerin beklentilerinin artması, gelişmesi ve sağlık sistemindeki farkındalığın sonucu olarak sağlık ekibinde önemli bir yere sahip olan hemşireliğin her alanda yetkin olması istenmektedir (Toprak, 2019). Yetkinlik, bir bireyin görevleri ustaca ve doğru bir şekilde yapabilecek yetenek, davranış, beceri, bilgi ya da kapasiteye sahip olmasıdır (Karahan ve Kav, 2018). Hemşirelikte yetkinlik ise, hemşirelerin hemşirelik eğitimi boyunca edindikleri bilgilerle profesyonel yargıda bulunabilmesi ve bütüncül yaklaşımı benimseyebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Fukada, 2018; Karami vd., 2017). Bir hemşirenin mesleğinde yetkin olabilmesi için Amerika Hemşireler Birliği, Kanada Hemşireler Birliği gibi birçok uluslararası kuruluşların belirlediği standart ve yönergelerle uymaları gerekmektedir (American Association of Colleges of Nursing [ANA], 2021). Bu yönergelerde, hemşirelerin bireye uygun ve etkili bakım sağlayabilme, eleştirel düşünme, klinik karar verme, holistik bakış açısına sahip olma, fonksiyonel yeterlilik ve sorumluluk alma gibi birçok yetkin becerilerin olmasının gerektiği belirtilmektedir (Fukada, 2018). Bir hemşirede yetkinlik özelliklerinin sağlanabilmesi için de hemşirelik öğrencilerinin yeteri düzeyde teorik bilgiye sahip olmasının yanında uygulama becerilerinin de yeterli düzeyde olması gerekmektedir (Salminen vd., 2021). Hemşirelerin mesleki yeterliliği dünyanın birçok ülkesinde sağlık alanında tartışmalı bir konudur ve eğitim, uygulama, hemşirelik yönetimi gibi birçok hemşirelik alanında önemlidir (Scott, 2008). Bu nedenle hemşirelik öğrencileri için klinik deneyim büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca klinik uygulama deneyimi; hemşirelik öğrencilerinin araştırma, eleştirel düşünme, çalışma ortamında personel ve hastalarla iyi iletişim kurma, özerklik ve özgüven kazanmasına yardımcı olur (Günay ve Kılınç, 2018).

Yetkinliği etkileyen değişkenlerin ve yetkinliği belirleyen özelliklerin bilinmesinin, okul-hastane işbirliği içerisinde olmasının ve hemşirelerin de dahil edildiği bir eğitim müfredatının hazırlanmasının hemşirelik mesleğinde yetkinliği geliştirmeye katkısı olabileceği vurgulanmaktadır (Karahan ve Kav, 2018). Bu nedenle hemşirelik eğitimi müfredatında, hemşirelik öğrencilerinin tüm bu rolleri etkin ve yetkin bir biçimde yerine getirebilmelerini sağlayacak temel yetkinliklerin yer alması ve bunların kazandırılması önemlidir (Toprak, 2019).

Ancak hemşirelik öğrencilerinin yetkinlikleri ile ilgili sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Bu bağlamda hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinliklerinin ortaya konmasının hemşirelik eğitimi ve hemşirelik mesleği açısından yol gösterici sonuçlar ortaya koyabileceği ve bu anlamda literatüre de katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu araştırma, hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesleki yetkinlik algı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları

1. Hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinlik algı düzeyleri nedir?
2. Hemşirelik öğrencilerinde mesleki yetkinlik algı puanları öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre farklılık gösterir mi?

YÖNTEM

Araştırma Tipi

Bu araştırma, tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir çalışmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Akdeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesinde yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Akdeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinde Sağlık Bilimleri Fakültesinde 2019-2020 Güz Döneminde öğrenim gören ve klinik uygulama yapan hemşirelik bölümü son sınıf öğrencisi oluşturdu (N=116). Evrenin tamamına ulaşılması planlanmış olup, herhangi bir örneklem seçimine gidilmemiştir. Araştırmanın örneklemi araştırma kriterlerine uygun 107 öğrenci oluşturmuş olup, evrenin %90'ına ulaşılmıştır.

Dahil Edilme Kriterleri:

- Çalışmaya katılmayı gönüllü kabul eden hemşirelik öğrencileri,
- Anket formunu tam dolduran öğrenciler.

Dahil Edilmeme (Kapsam Dışı) Kriterleri:

- Çalışmaya katılmayı gönüllü kabul etmeyen öğrenciler,
- Anket formunu eksik dolduran öğrenciler.

Çalışmaya, 6 öğrenci kabul etmediği ve 3 öğrenci de eksik doldurduğu için toplamda 9 öğrenci dahil edilmemiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler 1- 8 Kasım 2019 tarihleri arasında yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplandı. Görüşme ortalama 30-35 dakika sürdü. Veriler, araştırmaya katılan öğrencilere araştırma ile ilgili gerekli bilgiler açıklandıktan sonra katılmayı kabul eden öğrencilerden elde edildi. Araştırmada kullanılan anket; Kişisel Bilgi Formu ve Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik verileri ve mesleki yetkinliklerine ilişkin özelliklerini içeren literatürden yararlanılarak araştırmacılar tarafından hazırlanan sorulardan oluşan toplam 5 soruyu içermektedir (Çelik vd., 2020; Karahan ve Kav, 2018)

Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği (HÖYÖ): Hsu ve Hsieh tarafından hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinlik düzeylerini belirlemek amacıyla 2013 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Ülker ve arkadaşları (2018) tarafından yapılmıştır. Ölçek, 7'li Likert tipte değerlendirilmekte olup toplam 43 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; klinik biyomedikal bilim (5 madde), genel klinik beceriler (7 madde), eleştirel düşünme ve akıl yürütme (4 madde), bakım (6 madde), etik ve sorumluluk (15 madde) ve yaşam boyu öğrenme (6 madde) olmak üzere altı alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam skor 43-301 puan arasında değişmektedir. Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı 0,978 olduğu belirlenmiştir (Ülker, 2018). Alt boyutlar için iç tutarlılık güvenirlik katsayısı hesaplandığında ise “biyomedikal bilim” 0,799, “genel klinik beceriler” 0,932, “eleştirel düşünme ve akıl yürütme” 0,889, “bakım” 0,936, “etik ve sorumluluk” 0,974, “yaşam boyu öğrenme” 0,910 bulunmuştur (Ülker, 2018). Ölçekten alınan toplam puanın yüksek olması öğrencinin mesleki yetkinliğinin iyi olduğunu gösterirken, puanın düşük olması ise yetkinliğinin iyi olmadığını göstermektedir (Ülker, 2018). Bu çalışmada Cronbach Alpha katsayısı 0,943 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesi ve analizi bilgisayar ortamında SPSS 22.0 programı ile yapıldı. Araştırma verilerinin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirildi. Dağılıma uygunluk durumlarına göre; Independent Samples T Testi, One Way ANOVA, Mann Whitney-U ve ileri analiz Tukey testleri kullanıldı. Tanımlayıcı verilerin analizinde ortalama, standart sapma, sayı, yüzde, ortanca, minimum, maksimum değerleri kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülebilmesi için Türkiye’de bir üniversitenin “Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul”undan (Karar No: 16 Tarih: 31/10/2019) ve ilgili kurumdan gerekli izin alındı. “Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği” nin Türkçe geçerlik ve güvenirliğini gerçekleştirmiş olan araştırmacıdan ölçeğin kullanım izni alındı. Veriler toplanmaya başlamadan önce araştırmaya katılan öğrencilere çalışmanın amacı ile ilgi açıklamalar yapıldı. Katılımcılardan yazılı ve sözlü olarak onam alınarak veriler toplandı. Araştırmaya katılım gönüllük esası doğrultusunda gerçekleştirildi.

BULGULAR

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin Tablo 1’de tanıtıcı özelliklerinin dağılımı verilmiştir. Katılımcıların, yaş ortalaması $20,10 \pm 1,50$ ve %64,5’i kadındır. Öğrencilerin çoğunluğunun anne (%48,6) ve babasının (%38,3) öğrenim düzeyi ilkökuldur. Öğrencilerin %41,1’i hemşirelik bölümünü kendi isteği ile tercih etmiş ve %75,7’si kendisini hemşirelik mesleğine uygun hissettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %87,9’unun herhangi bir sağlık kuruluşunda çalışmadığı ve %85’inin uzun süreli bakım vermediği saptanmıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin Bireysel Özellikleri (N=107)

Bireysel özellikler	Sayı	%
Yaş		(Ort=20,10±1,50)
20-21	47	43,9
22 ve üstü	60	56,1
Cinsiyet		
Kadın	69	64,5
Erkek	38	35,5
Anne öğrenim durumu		
Okur-yazar değil	18	16,8
İlk	52	48,6
Orta	22	20,6
Lise	13	12,1
Üniversite	2	1,9
Baba öğrenim durumu		
Okur-yazar değil	5	4,7
İlk	41	38,3
Orta	30	28,0
Lise	15	14,0
Üniversite	16	15,0
Hemşirelik bölümünü tercih etme durumu		
Kendi isteği	44	41,1
Ailesinin isteği	29	27,1
Aldığı puan	34	31,8
Kendini hemşirelik mesleğine uygun hissetme durumu		
Uygun hissedenden	81	75,7
Uygun hissetmeyen	26	24,3
Sağlık kurumunda çalışma durumu		
Çalışan	13	12,1
Çalışmayan	94	87,9
Uzun süreli bakım verme durumu		
Bakım veren	16	15,0
Bakım vermeyen	91	85,0

Tablo 2’de hemşirelik son sınıf öğrencilerinin “Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği” ile ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının dağılımı verilmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin yetkinlik ölçeği toplam puan ortalaması 246,85±41,20 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin puan ortalamaları ise, “*klinik biyomedikal bilim*” için 25,46±5,11, “*genel klinik beceriler*” alt boyutu için 38,97±7,65, “*eleştirel düşünme ve akıl yürütme*” için 21,44±4,90, “*bakım*” için 35,11±6,87, “*etik ve sorumluluk*” için 91,55±17,19 ve “*yaşam boyu öğrenme*” alt boyutu için 34,29±7,28 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği (HÖYÖ) Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamaları (N=107)

Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği (HÖYÖ)	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Klinik biyomedikal bilim alt boyut	14,00	35,00	25,46	5,11
Genel klinik beceriler alt boyut	17,00	49,00	38,97	7,65
Eleştirel düşünme ve akıl yürütme alt boyut	6,00	28,00	21,44	4,90
Bakım alt boyut	7,00	42,00	35,11	6,87
Etik ve sorumluluk alt boyut	26,00	153,00	91,55	17,19
Yaşam boyu öğrenme alt boyut	9,00	42,00	34,29	7,28
Ölçek Toplam Puanı	105,00	301,00	246,85	41,20

Mean: Ortalama, Std. Deviation: Standart Sapma.

Tablo 3’te ise hemşirelik öğrencilerinin tanıtıcı özellikleri ile HÖYÖ alt boyutlarının karşılaştırılması yer almaktadır. Yaş, cinsiyet, hemşirelik bölümünü tercih etme durumu, kendini hemşirelik mesleğine uygun hissetme ile hemşirelik öğrencilerinde HÖYÖ alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlılık olmadığı saptanmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Bireysel Özelliklerine Göre HÖYÖ Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=107)

		Klinik biyomedikal bilim alt boyut	Genel klinik beceriler alt boyut	Eleştirel düşünme ve akıl yürütme alt boyut	Bakım alt boyut	Etik ve sorumluluk alt boyut	Yaşam boyu öğrenme alt boyut	Ölçek Toplam Puanı
	n	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Yaş		(Ort=20.10±1.50)						
20-21	47	24,74±4,53	36,76±8,26	19,97±5,36	32,40±8,50	86,44±19,94	31,85±8,33	232,19±49,11
22 ve üstü	60	26,03±5,50	40,70±6,71	22,60±4,20	37,23±4,26	95,55±13,56	36,21±5,70	258,33±29,40
		t= -1,296	t= -2,716	t= -2,835	t= -3,831	t= -2,804	t= -3,211	t= -3,417
		p= 0,198	p= 0,008	p= 0,005	p<0,001	p= 0,006	p= 0,002	p= 0,001
Cinsiyet								
Kadın	69	24,66±4,66	37,66±7,30	20,33±4,95	34,20±7,50	91,17±18,36	33,84±7,05	241,88±41,65
Erkek	38	26,92±5,63	41,34±7,80	23,47±4,14	36,76±5,23	92,23±15,05	35,13±7,69	255,88±39,32
		t= -2,220	t= -2,431	t= -3,318	t= -1,865	t= -0,305	t= -0,877	t= -1,695
		p= 0,029	p= 0,017	p= 0,001	p= 0,065	p= 0,761	p= 0,383	p= 0,093
Hemşirelik bölümünü tercih etme durumu								
Kendi isteği	44	26,61±4,56	39,70±7,58	21,61±5,10	35,36±7,15	94,43±10,67	36,34±5,86	254,06±36,11
Ailesinin isteği	29	25,62±4,75	40,13±7,08	22,68±4,06	36,27±5,64	91,96±13,81	33,62±6,26	250,31±34,52
Aldığı puan	34	23,85±5,77	37,02±8,05	20,17±5,11	33,79±7,42	87,47±24,71	32,23±9,04	234,55±50,07
		F= 2,907	F= 1,652	F= 2,145	F= 1,071	F= 1,601	F= 3,366	F= 2,348
		p= 0,059	p= 0,197	p= 0,122	p= 0,346	p= 0,207	p= 0,038	p= 0,101
Kendini hemşirelik mesleğine uygun hissetme durumu								
Uygun hissedenden	81	26,22±5,25	39,92±7,45	21,56±5,07	35,66±6,82	93,95±16,27	35,16±6,79	252,49±39,75
Uygun hissetmeyen	26	23,11±3,89	36,00±7,64	21,07±4,37	33,38±6,87	84,07±18,15	31,61±8,20	229,26±41,41
		Z= -2,766	Z= -2,332	Z= -0,750	Z= -1,950	Z= -2,593	Z= -2,098	Z= -2,746
		p= 0,006	p= 0,020	p= 0,453	p= 0,051	p= 0,010	p= 0,036	p= 0,006

t= Independent Samples T Test , F= One Way ANOVA, Z= Mann Whitney-U HÖYÖ: Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği Hemşirelik bölümünü tercih etme durumu yaşam boyu öğrenmede anlamlı fark yaratan (ileri analizde tukey) kendi isteği

Tablo 3 incelendiğinde yaş grupları değişkenine göre HÖYÖ toplam puan ortalaması ile “yaşam boyu öğrenme” ($p=0,002$), “genel klinik beceriler” ($p=0,008$), “etik ve sorumluluk” ($p=0,006$), “akıl yürütme ve eleştirel düşünme” ($p=0,005$) alt boyutları puan ortalamaları arasında, cinsiyet değişkenine göre ise HÖYÖ toplam puan ortalaması ile “klinik biyomedikal bilim” ($p=0,029$), “eleştirel düşünme ve akıl yürütme” ($p=0,001$), “genel klinik beceriler” ($p=0,017$) alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır ($p<0,05$).

Öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih etme durumuna göre HÖYÖ “yaşam boyu öğrenme” alt boyutları puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Öğrencilerin kendini hemşirelik mesleğine uygun hissetme durumuna göre ise HÖYÖ toplam puan ortalaması ile “klinik biyomedikal bilim” ($p=0,006$), “genel klinik beceriler” ($p=0,020$), “etik ve sorumluluk” ($p=0,010$), “yaşam boyu öğrenme” ($p=0,036$) alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Hemşirelik öğrencilerinin yaşı, cinsiyeti, hemşirelik bölümünü seçme ve kendini mesleğe uygun hissetme değişkenlerinin, mesleki yetkinlik algılama düzeylerini etkilediği saptanmıştır ($p<0,05$).

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencilerinin yüksek düzeyde yetkinlik ile mezun olmaları beklenmektedir. Kliniklerde yetkin hemşirelerin olması, hastalarının iyileşme sürecini ve hastanın refahını büyük ölçüde etkilemektedir. Hemşirelikte yetkinlik, gün geçtikçe daha da karmaşık hale gelen sağlık bakım uygulamalarında hasta bireylere kaliteli ve güvenli bakım verilerek istenmeyen sonuçları önleyebilmektedir (Karahana ve Kav, 2018). Mesleki yetkinlik düzeyi yüksek olan hemşirelerin yüksek kalitede bakım sağlama eğiliminde olduğu ve bunun sonucunda hasta sonuçlarında iyileşmelere yol açtığı bilinmektedir (Vincent vd., 2022). Bu nedenle hemşirelik eğitiminde ve klinik uygulamalarda gerekli güncellemelerin yapılarak daha yetkin hemşirelerin yetiştirilmesi açısından önemli olduğu görülmektedir.

Hemşirelik öğrencilerinin yetkinlik düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada son sınıf hemşirelik öğrencilerinin yetkinlik düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yang ve Jian tarafından yapılan (2014), hemşirelik bölümü öğrencilerinin yetkinliklerinin değerlendirildiği çalışmada, öğrencilerin yetkinliklerinin orta düzeyde olduğu belirtilmiştir. Farklı araştırmalarda da yeni mezun hemşireler ve hemşirelik öğrencileri mesleğin bazı alanlarında kendilerini yetkin olarak düşünseler bile bu yetkinliklerinin sınırlı olduğunu ifade etmişlerdir (Cheng ve Liou, 2013; Çelik vd., 2020; Kajander-Unkuri vd., 2014; Nehir vd., 2016). Çelik ve arkadaşlarının (2020) intörn hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin yetkinlik düzeylerinin iyi olduğu belirlenmiştir. Son sınıf öğrencileri ile nitel yöntemle yapılan bir başka çalışmada, öğrenciler yetkinlik düzeylerini olumlu yönde değerlendirdiklerini ve mezun olduktan sonra hastanede bakım verme sürecine kendilerini hazır hissettiklerini ifade etmiştir (Canet-Vélez vd., 2021). Hemşirelik fakültesi 3. ve 4. Sınıflarla yapılan bir çalışmada ise öğrencilerin yetkinlik düzeylerinin iyi olduğu saptanmıştır (Morkoç ve Güder, 2025).

Araştırmada elde edilen bulgular literatür ile benzerlik göstermektedir. Öğrenci hemşirelerinin yetkinlik düzeylerinin iyi olması hemşirelik eğitiminin mesleki yetkinliği öğrencilere kazandırabildiğinin bir göstergesi olabilir. Ama yine de öğrencilerin yetkinlik düzeylerini kendileri bireysel değerlendirdiklerinde en yüksek düzeye ulaşması beklenmektedir (Kajander-Unkuri vd., 2021).

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin 22 yaş ve daha büyük olanların mesleki yetkinlik algılama düzeylerinin 20-21 yaş grubundakilere göre daha yüksek olduğu olduğu saptanmıştır. Yapılan çalışma da yaş gruplarına bakıldığında, yaş

değişkenine göre “yaşam boyu öğrenme” alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. “Yaşam boyu öğrenme” bu alt boyut puanının 24 yaş ve daha büyük hemşirelik öğrencilerinin 20-23 yaş aralığında öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Çingöl vd., 2023). Yapılan çeşitli çalışmalarda da hemşire yeterliliğinin iş deneyimi ve yaş ile beraber artış gösterdiği görülmüştür (Meretoja vd., 2004; Numminen vd., 2013; Salonen vd., 2007). Araştırmada elde edilen bulgular literatür ile benzerlik göstermektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda yaş ilerledikçe mesleki yetkinliğin arttığı söylenebilir.

Cinsiyet açısından bakıldığında, araştırmaya katılan kadın öğrencilerin mesleki yetkinlik algılama düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Farklı çalışmalarda ise cinsiyet değişkeninin mesleki yetkinlik düzeyini etkilemediği belirtilmiştir (Kim vd., 2015; Soheilipour ve Farajzadeh, 2016). Başka bir çalışmada “bakım”, “etik ve sorumluluk” alt boyutunda kadın hemşirelerin kendilerini erkeklere göre daha yetkin olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir (Çingöl vd., 2023). Yapılan başka çalışmalarda ise erkek hemşirelik öğrencileri kendilerini çalışma yaşamına daha hazır hissettiklerini ve genel klinik becerilerinde kendilerini daha yetkin gördüklerini ifade etmişlerdir (Çelik vd., 2020; Güner, 2015). Bu sonuçlar doğrultusunda mesleki yetkinlik ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin zamana göre değiştiği söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğini sevmeye durumu ile öğrencilerin yetkinlikleri arasında pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır. Mesleğini seven hemşirelik bölümü öğrencilerinin kendilerini daha yetkin algıladıkları saptanmıştır. Çelik ve arkadaşları tarafından (2020) yapılan bir çalışmada intörn hemşirelik öğrencilerinde, bakım verme rolleri, mesleki yetkinlik ile mesleği sevmeye durumları arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Bu ilişkinin olumlu yönde olduğu bildirilmiştir. Bu sonuçlar mesleğini severek yapan öğrencilerin mesleki yetkinliklerini geliştirmede katkı sağladığını düşündürmektedir.

Araştırmamızda bölümünü isteyerek seçen hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinlikleri daha yüksektir. Yapılan çalışmalarda da hemşirelik bölümünü isteyerek tercih edenlerin mesleki yetkinliklerinin yüksek olduğu bildirilmiştir (Sabancıoğulları ve Doğan, 2012; Soydemir, 2022). Çingöl ve arkadaşlarının (2023) yaptıkları çalışmada ise hemşirelik bölümünü kendi isteğiyle seçen öğrencilerin HÖYÖ “yaşam boyu öğrenme” alt boyut puanı arasında anlamlılık olduğu belirlenmiş olup puanı yettiği için hemşirelik bölümünü tercih edenlere göre hemşirelik bölümünü kendi isteğiyle seçen öğrencilerin puanının daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular literatür ile benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçmeleri ve mesleği tanımları ve sevmelerinin mesleki yetkinliklerini geliştirmede önemli bir etkidir.

Sınırlılıklar

Örneklem grubunun hemşirelik son sınıf öğrencilerinden oluşması nedeniyle sonuçlar çalışma grubu ve araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile sınırlıdır.

SONUÇ

Araştırmanın sonuçlarına göre son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinliklerini orta düzeydedir. Sosyo- demografik özelliklere göre yapılan karşılaştırmalarda hemşirelik öğrencilerinin yaşları attıkça mesleki yetkinliklerinin de arttığı saptanmıştır. Kadın hemşirelik öğrencilerinin erkek hemşirelik öğrencilerine kıyasla mesleki yetkinliklerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca bölümünü isteyerek seçen hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinliklerinin daha yüksek olduğu

saptanmıştır. Günümüzde hemşirelik öğrencilerinin mezun olmadan önce edindikleri bilgi ve beceri ile sürekli değişen sağlık hizmetlerine uyumlu bakım vermeleri beklenmektedir. Öğrencilerin bu beklentileri karşılayabilecek mesleki yetkinliğe ulaşabilmeleri için yetkinliği geliştirecek cinsiyet, mesleği isteyerek seçme gibi faktörlerin dikkate alınması ile olması mümkündür.

Bu sonuçlar doğrultusunda; hemşirelik eğitimi müfredatında; hemşirelik bakım uygulamalarında, olumlu davranış ve tutum kazandıracak biçimde düzenlemelerin yapılması ayrıca etik karar verme, eleştirel düşünme ve sorun çözme gibi becerilerini geliştirecek eğitim-öğretim faaliyetlerinin müfredata entegre edilmesi, bu düzenlemelerle öğrencilere mesleki yetkinlik kazandırılmaya çalışılması ve kazandırılan bu mesleki yetkinliğinde belirli aralıklarla düzenli olarak değerlendirilmesine yönelik uygulamaların yapılması önerilmektedir. Ayrıca çalışmanın farklı örneklem grubunda hemşirelik öğrencileri ile tekrarlanması ve çalışmanın çalışan hemşireler ile de planlanması önerilebilir.

Araştırmanın Etik Yönü/Ethics Comittee Approval: Araştırmanın yürütülebilmesi için Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (Karar No:16 ve Tarih:31/10/2019) gerekli izin alındı. “Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği”nin Türkçe geçerlik ve güvenirliğini gerçekleştirmiş olan araştırmacıdan ölçeğin kullanım izni alındı. Veriler toplanmaya başlamadan önce araştırmaya katılan öğrencilere çalışmanın amacı ile ilgili açıklamalar yapıldı. Katılımcılardan yazılı ve sözlü olarak onam alınarak veriler toplandı. Araştırmaya katılım gönüllük esası doğrultusunda gerçekleştirildi.

Hakem/Peer-review: Dış hakem bağımsız.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir ve kavram: GÇ, HT; Planlama: GÇ, HT; Veri toplama ve/veya işleme: GÇ; Veri analizi ve/veya yorumlama: HT; Literatür taraması: GÇ; Makale yazımı: GÇ; Eleştirel inceleme: HT.

Çıkar Çatışması/Conflict of Interest: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Yazarlar çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Yapay Zeka Kullanım Beyanı/AI Usage Statement: Bu makale yazılırken hiçbir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

Yazar Notu/Author Note: Bu çalışma 23-24 Kasım 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilen 3. Ruhsal İyileştirim Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR

- American Association of Colleges of Nursing (ANA). (2021). *The Essentials: Core competencies for professional nursing education*. Erişim Tarihi: 01.11.2025. <https://www.aacnnursing.org/Portals/0/PDFs/Publications/Essentials-2021.pdf>
- Canet-Vélez O, Botigué T, Santamaría AL, Masot O, Cemeli T, Roca J. (2021). The perception of training and professional development according to nursing students as health workers during COVID- 19: A qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 53, 103072. doi:10.1016/j.nepr.2021.103072
- Cheng CY, Liou SR. (2013). Perceptions of clinical competence among nurse pregraduates: Do different types of nursing programs make a difference? *Journal of Nursing Education and Practice*, 3(9), 139. doi: 10.5430/jnep.v3n9p139
- Çelik S, Durmaz Y, Karahan E. (2020). İntörn hemşirelerin yetkinlik durumları ile bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişki. *SHYD*, 7(3), 371-383.
- Çingöl N, Karakaş M, Zengin S, Çelebi E. (2023). COVID-19 Küresel salgın sürecinde uzaktan eğitim yoluyla intörnlik uygulaması yapan hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinlik algıları ve ilişkili etmenlerin incelenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 10(2), 180-191. doi:10.54304/SHYD.2023.46693.

- Fukada M. (2018). Nursing competency: Definition, structure and development. *Yonago Acta Medica*, 61(1), 001-007. doi:10.33160/yam.2018.03.001.
- Günay U, Kılınç G. (2018). The transfer of theoretical knowledge to clinical practice by nursing students and the difficulties they experience: A qualitative study, *Nurse Education Today*, 65,81-86. doi: 10.1016/j.nedt.2018.02.031
- Güner P. (2015). Preparedness of final-year Turkish nursing students for work as a professional nurse. *Journal of Clinical Nursing*, 24(5-6), 844-854. doi:10.1111/jocn.12673
- Hsu L, Hsieh S. (2013). Development and psychometric evaluation of the competency inventory for nursing students: A learning outcome perspective. *Nurse Education Today*, 33(5), 492-497. doi:10.1016/j.nedt.2012.05.028
- Kajander-Unkuri S, Meretoja R, Katajisto J, Saarikoski M, Salminen L, Suhonen R, et al. (2014). Self-assessed level of competence of graduating nursing students and factors related to it. *Nurse Education Today*, 34(5), 795-801. doi: 10.1016/j.nedt.2013.08.009
- Karahan A, Kav S. (2018). Hemşirelikte mesleki yetkinlik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 5(2), 160-168. doi:10.31125/hunhemsire.454377
- Karami A, Farokhzadian J, Foroughameri G. (2017). Nurses' professional competency and organizational commitment: Is it important for human resource management? *PloS one*, 12(11), e0187863. doi: 10.1371/journal.pone.0187863
- Kajander-Unkuri S, Koskinen S., Brugnolli A, Cerezuela Torre M, Elonen I, Kiele V, et al. (2021). The level of competence of graduating nursing students in 10 European countries—Comparison between countries. *Nursing Open*, 8(3), 1048-1062. doi:10.1002/nop.2.712
- Kim K, Han Y, Kwak Y, Kim JS. (2015). Professional quality of life and clinical competencies among Korean nurses. *Asian Nursing Research*, 9(3), 200-206. doi:10.1016/j.anr.2015.03.002
- Meretoja R, Isoaho H, Leino-Kilpi H. (2004). Nurse Competence Scale: development and psychometric testing. *Journal of Advanced Nursing*, 47, 124-133. doi:10.1111/j.1365-2648.2004.03071.x
- Morkoç MN, Güder DS. (2005). Covid-19 Pandemisi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin görüşlerinin ve mesleki yetkinliklerinin incelenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(2), 193-207. doi:10.47115/jsbs.1457370
- Nehrir B, Vanaki Z, Mokhtari Nouri J, Khademolhosseini SM, Ebadi A. (2016). Competency in nursing students: A systematic review. *International Journal of Travel Medicine and Global Health*, 4(1), 3-11. doi: 10.20286/ijtmgh-04013
- Numminen O, Meretoja R, Isoaho H, Leino-Kilpi H. (2013). Professional competence of practising nurses. *Journal of Clinical Nursing*, 22, 1411-1423. doi:10.1111/j.1365-2702.2012.04334.x
- Sabancıoğulları S, Doğan S. (2012). Bir entegre eğitim programından yeni mezun olan hemşirelerin meslek ve okul eğitimine ilişkin düşünceleri ve profesyonel kimlik düzeyleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 20(3), 184-192.
- Salminen L, Tuukkanen M, Clever K, Fuster P, Kelly M, Kielé V, et al. (2021). The competence of nurse educators and graduating nurse students. *Nurse Education Today*, 98, 104769. doi:10.1016/j.nedt.2021.104769.
- Salonen AH, Kaunonen M, Meretoja R, Tarkka MT. (2007). Competence profiles of recently registered nurses working in intensive and emergency settings. *Journal of Nursing Management*, 15(8), 792-800. doi:10.1111/j.1365-2934.2007.00768.x
- Scott Tilley DD. (2008). Hemşirelikte yeterlilik: Bir kavram analizi. *J Contin Eğitim Hemşireleri*, 39(2), 58-64. doi:10.3928/00220124-20080201-12.
- Soheilipour K, Farajzadeh Z. (2016). Evaluating the clinical competence of junior nursing staff based on self-assessment in a hospital of birjand in 2015-16. *Modern Care Journal*, 13(4), 1-5. doi:10.5812/modernc.10089.
- Soydemir, E. (2022). *Hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinlik düzeyleri ve bakım davranış algıları*. (Master's Thesis). Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Toprak, A. (2019). *Hemşire yetkinlik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Gerçeklik ve güvenirlik çalışması*. (Master's Thesis). Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Ülker, T. (2018). *Hemşirelik öğrencilerinin kendi mesleki yetkinliklerini değerlendirme aracının geçerlik ve güvenirlik çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara, Türkiye. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Vincent SC, Arulappan J, Amirtharaj A, Matua GA, Al Hashmi I. (2022). Objective structured clinical examination vs traditional clinical examination to evaluate students' clinical competence: A systematic review of nursing faculty and students' perceptions and experiences. *Nurse Education Today*, 108, 105170. doi: 10.1016/j.nedt.2021.105170
- Yang GF, Jiang XY. (2014). Self-directed learning readiness and nursing competency among undergraduate nursing students in Fujian province of China. *International Journal of Nursing Sciences*, 1(3), 255-259. doi: 10.1016/j.ijnss.2014.05.021